

# De geschiedenis van Westzaan opnieuw beschreven

door WILLEM TIP/deel 91

Beelden: Westzaanse Digitale Beeldbank

Naast de herinrichting van Westzijderveld en het Reefgebied is Staatsbosbeheer bezig met natuurontwikkeling. Men wil verschillende soorten van 'verlanding' zichtbaar maken. Een verlanding begint als moeras. Op de jonge verlandingen groeit vooral veenmos. Vervolgens ontstaat het veenmosrietland. Na zeventig jaar is de verlanding min of meer voltooid. Een dergelijke 'oude' verlanding bestaat uit een dikke laag haarmos met daarop berken. Rond Westzaan zijn vooral het jonge stadium en het oudste stadium aanwezig. De tussenvorm, het veenmosrietland, is zo goed als afwezig. Juist deze tussenvorm wil Staatsbosbeheer nieuwe kansen geven. Van



Het Westzijderveld op z'n mooist

enkele oude verlandingen verwijdert men de bovenste laag. De verlanding wordt daarmee vijftig jaar teruggezet. Bijzondere planten zoals de welriekende nachtorchis en de zonedauw krijgen de ruimte. Bij de Reef en de Euverenweg laat men verschillende onbruikbare weilanden onderlopen. Ze vormen een nieuw brakwatermoeras met de bijbehorende bijzondere flora en fauna. Een klein gebied in het Euverenweggebied wordt ingericht voor de tussenvorm veenmosrietverlanding. Een aantal weilanden in het Guisveld wordt voor de weidevogels speciaal ingericht. Vooral het waterpeil is daarbij belangrijk. Het wordt zo aangepast dat het geschikt is voor de voedselzoekende en broedende watervogels.

## Recreatie

Het Westzijderveld en de Reef wordt zowel in het oosten als in het zuiden begrensd door hoge bebouwing: de Zaanoever aan de oostkant, het Noordzeekanaal met zijn bedrijven aan de zuidkant. Het natuurgebied oogt daardoor als een uitgestrekt stadspark. De landinrichting omvat daarom ook enkele recreatieve voorzieningen. Langs Westerkoog en Westerwating legt men in 2005 een doorgaand fietspad aan. Een beoogd



Westzijderveld slagenlandschap

fietspad van Westerwating naar Westzaan blijft echter nog achterwege. Vooral de dreigende versnippering van het landschap met een hoge brug over de Gouw bij het Westzaanse kerkhof weegt zwaar. In de eerste jaren van de nieuwe eeuw verschijnen er wel kanoroutes, picknickplaatsen, een trailerhelling en vogelkijkschermen. Nabij de Watertoren komt in het Reefgebied een wandelroute (2008). Tegelijk poogt de gemeente snelverende motorbootjes uit het natuurgebied te weren. De brede wateringen zijn voor deze pleziervaartuigen met hun krachtige motoren een eldorado. Op verschillende plaatsen zet men borden neer met de maximum snelheid erop. De bootjes kunnen echter veel sneller. Hun hoge golfslag is echter fnuikend voor de watervogels die langs de oever hun nesten hebben. Voor de oevers zelf overigens ook.

## Een historisch dorp, bijna museaal

In het laatste kwart van de twintigste eeuw ontwikkelt Westzaan zich snel van een oud industriedorp tot een monumentendorp. In 2003 verschijnt een Wijksignalement, uitgebracht door de gemeente Zaanstad. Daarin



Zwaar verkeer door de Kerkbuurt

vermeldt men als sterke punten: een prachtig dorp, historisch, bijna museaal, midden in het groen, vlakbij de stad, levendig mede door de mix van wonen en werken, bewoners zijn betrokken bij het dorp. Knelpunten zijn er ook. Het zijn niet zelden knelpunten die in het laatste kwart van de 20ste eeuw zichtbaar werden: verkeersoverlast van vrachtauto's, ongelukken, beperkte uitbreidingsmogelijkheden voor bedrijven, overlast van bedrijven voor bewoners, lage frequentie openbaar vervoer, relatief weinig winkels, gebrek aan voorzieningen voor de oudere jeugd.

## Bedrijven

Voor de traditionele Westzaanse bedrijven die willen doorgroeien, met inbegrip van het bijbehorende vrachtverkeer, bieden de bedrijfsterreinen elders in de

regio meer mogelijkheden. In 2002 pleit het Westzaanse Bedrijvencontact zelf voor een 'Zaanoeverproject' voor Westzaan. Langs de Zaanse Zaanoevers heeft de gemeente veel oude fabrieken afgebroken. De bedrijven zijn verplaatst. Een dergelijke kans ziet men ook voor Westzaan. Een enquête wijst uit dat niet minder dan vijftien Westzaanse bedrijven denken aan verplaatsing of opening van een vestiging ergens anders. De meeste bedrijven willen wel in de Zaanstreek blijven. Daar wonen immers hun klanten en werknemers.

## Verkeershinder

Een kostbaar knelpunt blijken de verkeershinder en vooral het verkeerslawaaï. In het laatste kwart van de 20ste eeuw heeft men in Assendelft-Noord een grote nieuwe woonwijk gebouwd. Tegelijk is men voortgegaan met



Hoogtij in wording

het ontwikkelen van bedrijfsterreinen langs het Noordzeekanaal. Tussen wonen en werken liggen verschillende wegen. De snelste weg, bovendien niet gehinderd door verkeerslichten of spoorwegovergangen, loopt echter door Westzaan. Bijgevolg baant zich rond de eeuwwisseling elke dag een lange file een weg door het dorp. 's Morgens zuidwaarts, 's middags noordwaarts. Die file van personenauto's en vrachtwagens veroorzaakt zoveel geluid dat alle milieunormen worden overschreden. Zaanstad neemt haar maatregelen. Op de dorpsweg mag niet meer worden ingehaald. In de Kerkbuurt, waar de huizen vlak langs de rijbaan staan, geldt een snelheidsbeperking. Zwarte vrachtwagens mogen het dorp niet meer in rijden zonder bestemming. In 2010 voert men eenrichtingsverkeer in op de brug over de Westzanersluis. Het verkeer dat van Westzaan naar Zaanadam wil, moet sindsdien via de Westzaner IJpolder omrijden.

## 96 woningen isoleren

De maatregelen zijn echter niet voldoende. De geluidsniveaus blijven te hoog. In de gemeenteraad pleit een meerderheid voor een inrijverbod tijdens de spitsuren. Na lang overleg, waarbij de politie onverwacht een tegenstander blijkt te zijn, komt dat inrijverbod er in 2011. De handhaving van het verbod door de politie blijkt echter een onbegaanbaar pad. Zo komt uiteindelijk onvermijdelijk de meest dure oplossing voor de gemeente in zicht: het op gemeenschapskosten isoleren van 96 woningen langs de dorpsweg. Een miljoenenproject dat vanaf 2011 voor jaren werk verschaft aan fabrikanten van gipsplaten en steenwol, aannemers en de gemeentelijke afdelingen voor milieu en monumentenzorg. ■



Ondernemersrapport overhandigd door Wouter Veenis